

TARYBOS REKOMENDACIJA**2016 m. liepos 12 d.****dėl 2016 m. Čekijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2016 m. Čekijos konvergencijos programos**

(2016/C 299/06)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2015 m. lapkričio 26 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2016 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2016 m. kovo 17–18 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2015 m. lapkričio 26 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ⁽²⁾ priėmė Išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Čekija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą.
- (2) 2016 m. Čekijos ataskaita paskelbta 2016 m. vasario 26 d. Ataskaitoje įvertinta Čekijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2015 m. liepos 14 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas ir Čekijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (3) 2016 m. gegužės 11 d. Čekija pateikė 2016 m. konvergencijos programą, o gegužės 12 d. – 2016 m. nacionalinę reformų programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES)

⁽¹⁾ O L L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikavimo (O L L 306, 2011 11 23, p. 25).

Nr. 1303/2013 23 straipsnyje ⁽¹⁾, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotūsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė Priemonių, kuriomis Europos struktūrinių ir investicijų fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;

- (5) šiuo metu Čekijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2016 m. konvergencijos programoje Vyriausybė numato, kad nominalusis balansas šiek tiek pablogės iki -0,6 % BVP 2016 m. ir nuo 2017 m. iš esmės stabilizuosis ties -0,5 % BVP. Vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo – 1 % BVP struktūrinio deficito – ir toliau bus laikomasi per visą programos laikotarpį. Stabilumo programoje numatoma, kad 2016 m. valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP pasieks aukščiausią tašką – 41,1 %, o po to palaipsniui mažės ir 2019 m. sieks 39,3 %. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficito tikslus 2017 m. ir vėliau, nepakankamai konkretizuotos. Pagal Komisijos 2016 m. pavasario prognozę numatoma, kad 2016 m. struktūrinis balansas bus -0,7 %, o 2017 m. jis bus -0,9 % BVP, t. y. vidutinio laikotarpio biudžeto tikslas viršijamas. Galimi nuokrypiai ateityje būtų vertinami atsižvelgiant į reikalavimą išlaikyti vidutinio laikotarpio tikslo lygio struktūrinį balansą. Remdamasi konvergencijos programos vertinimu ir atsižvelgdama į Komisijos 2016 m. pavasario prognozę, Taryba mano, kad Čekija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;
- (6) ilguoju laikotarpiu kyla vidutinė rizika Čekijos fiskaliniam tvarumui. Ją visų pirma lemia prognozuojamas su visuomenės senėjimu susijusių viešųjų išlaidų poveikis, daugiausia sveikatos priežiūros, bet taip pat ir pensijų srityse. Jeigu bus įgyvendintos neseniai priimtose arba planuojamos priemonės, skirtos pensijų sistemai iš dalies keisti, ilguoju laikotarpiu pablogės viešųjų finansų būklė. Pirma, 2016 m. vasario mėn. Vyriausybė priėmė teisės aktus, kuriais jai suteikiami įgaliojimai lanksčiau koreguoti pensijų indeksavimo mechanizmą. Antra, svarstomi pasiūlymai nustatyti teisės aktais nustatyto pensinio amžiaus 65 m. ribą ir reguliarios pensinio amžiaus peržiūros mechanizmą. Šiuo metu neplanuojama ilginti teisės aktais nustatyto trumpo pensinio amžiaus. Kalbant apie sveikatos priežiūrą, susirūpinti verčia ir prognozuojamas ilgalaikių išlaidų padidėjimas. Čekijai kyla problemų gerinant sveikatos priežiūros sistemos valdymą ir išlaidų efektyvumą, nors šiuo metu vyksta skirtingi kelių priemonių įgyvendinimo proceso etapai. Rodikliai rodo, kad sunaudojama daug prekių ir paslaugų ir kad palyginti daug naudojamos priežiūra ligoninėse, kuri yra daug brangesnė nei ambulatorinė priežiūra. Planuojant ir racionalizuojant stacionarinės priežiūros pajėgumus veiksmingai nepanaudojami turimi medicininiai duomenys. Peržiūrima priežiūros ligoninėse išlaidų kompensavimo sistema, nes ji turi įvairių trūkumų, pavyzdžiui, apskaičiuojant orientacinius tarifus naudojamos maža ligoninių intymi. Dar nepakankamai išnaudojamos galimybės pagerinti ambulatorinės priežiūros koordinavimą, padidinti bendrosios praktikos gydytojų prevencinį vaidmenį ir apriboti nebūtiną naudojamąsi ambulatorinės priežiūros paslaugomis;
- (7) Čekijos fiskalinė sistema yra viena silpniausių Sąjungoje. 2015 m. vasario mėn. Vyriausybė patvirtino reformų dokumentų rinkinį, kuriuo šalinami pagrindiniai šios srities trūkumai, tačiau jį dar turi ratifikuoti Parlamentas. Dokumentų rinkiniu siekiama į nacionalinės teisės aktus perkelti Tarybos direktyvą 2011/85/ES ⁽²⁾. Siūloma reforma numatoma nustatyti griežtesnes išlaidų ribas ir jas tiesiogiai susieti su vidutinio laikotarpio biudžeto tikslu. Vykstant reformai, Vyriausybė privalėtų patvirtinti biudžetą, kuriuo apsaugomas viešųjų finansų tvarumas ilguoju laikotarpiu, ir būtų įsteigta nepriklausoma fiskalinė taryba, kad būtų stebimi viešieji finansai ir padidintas skaidrumas;
- (8) investicijos Čekijoje vis dar nesiekia ES vidurkio, vertinant vienam gyventojui tenkančią jų sumą, ir daugiausia yra sutelktos sostinės regione. Verslo aplinkos veiksmingumą vis dar mažina ir investuoti trukdo administracinės ir reguliavimo kliūtys. Yra konkrečių transporto ir energetikos infrastruktūros projektų įgyvendinimo trukdžių. Be to, ES fondų lėšos 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu buvo panaudojamos lėtai, daugiausia dėl sudėtingų procedūrų, valdymo ir kontrolės sistemų trūkumų, viešojo pirkimo procedūrų neveiksmingumo ir projektų įgyvendinime dalyvaujančių įstaigų silpnų administracinių gebėjimų. Kalbant apie transporto infrastruktūrą, administracinės kliūtys, trukdančios investuoti, apima ilgą žemės naudojimo leidimų išdavimo procedūras ir vilkinimą, kurį lemia skundų nagrinėjimo procedūros Antimonopolinės politikos tarnyboje. Energijos vartojimo

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L 306, 2011 11 23, p. 41).

efektyvumo viešosios programos, skirtos energijos vartojimo intensyvumui sumažinti, yra suskaidytos ir neefektyvios išlaidų požiūriu. Esama požymių, kad energijos nesutaupoma tiek, kiek numatyta pagal nacionalinį energijos vartojimo efektyvumo veiksmų planą. Paslaugų srityje pastebimas tam tikras reglamentavimo ribotumas. Tai visų pirma pasakytina apie tam tikrus atskirus profesinių paslaugų sektorius, kuriuose kliūtys pradėti teikti paslaugas ir jas teikti yra didesnės nei ES vidurkis. Tai, kad mažai naudojamosi kokybiškomis internetinėmis viešosiomis paslaugomis, taip pat kenkia verslo aplinkai ir rodo pasiūlos trūkumus. Teikiant e. valdžios paslaugas nepasinaudojama visomis technologinėmis galimybėmis siekiant, kad naudotojai įgytų daugiau patirties, o jų techninio sudėtingumo lygis vienas žemiausių Sąjungoje. Turimi įrodymai rodo, kad Čekijoje palyginti dažni mokesčių slėpimo atvejai. Šios problemos sprendimas, visų pirma PVM srityje – vienas iš svarbiausių politinės darbotvarkės uždavinių. Kita vertus, neplanuojama jokių priemonių, kad būtų sumažintos palyginti didelės išlaidos, siejamos su mokesčių mokėjimu, arba kad būtų supaprastinta mokesčių sistema. Mokesčių administratorius teikia ribotas paslaugas prieš pildant deklaracijas. Mokesčių mokėtojai nedaug naudojami elektroninėmis deklaracijų pildymo sistemomis, nors PMV srityje padaryta tam tikra pažanga. Be to, atsižvelgiant į naujausias tarptautines ataskaitas, mokesčių surinkimo sąnaudos palyginti didelės. Didelės darbdavių mokamos socialinės įmokos didina bendrą aukštą darbo jėgos apmokestinimo lygį, o apmokestinimo diversifikavimas pereinant prie kitų sričių, pavyzdžiui, nekilnojamojo turto, mokesčių yra ribotas;

- (9) nemažai rodiklių rodo didelius viešojo administravimo trūkumus. Padaryta tam tikra pažanga priimant 2015 m. kovos su korupcija plane numatytas teisėkūros ir neteisėkūros priemones. 2015 m. lapkričio mėn. Parlamentas patvirtino Sutarčių registro įstatymą. Jį laiku įgyvendinus ir toliau plėtojant pagerėtų viešųjų konkursų skaidrumas ir išlaidų efektyvumas. Tačiau kai kurie pagrindiniai kovos su korupcija įstatymai, pavyzdžiui, Interesų konflikto įstatymo pataisos ir naujas Politinių partijų finansavimo įstatymas, vis dar nepriimti. Kai kurių priimtų priemonių vykdymą sunku užtikrinti ir jų poveikis ribotas, o nemažai planuojamų priemonių vis perkeliama į kito laikotarpio veiksmų planą. Nepaisant pastangų šalinti Čekijos viešųjų pirkimų sistemos trūkumus, dar yra galimybių pagerinti jos rezultatus, susijusius su konkurencija, taigi ir ekonomiškai naudingiausiais pasiūlymais. Taip iš dalies yra dėl to, kad viešuosius pirkimus vykdančios specialistai nepakankamai gerai parengiami, o skiriant sutartis skiriama nepakankamai dėmesio kokybės kriterijams. Viešasis sektorius daug naudojami nekonkurencingomis procedūromis ir turi nedaug galimybių pritraukti konkursų dalyvius, be to, retai taikomi grupiniai pirkimai. Vis dėlto tikimasi, kad naujai perkeltų direktyvų dėl modernizuotų viešųjų pirkimų procedūrų įgyvendinimas bus galimybė nustatyti strateginį įrodymais grindžiamą požiūrį į viešųjų pirkimų politiką, susijusį su profesionalumo didinimu, viešųjų pirkimų vykdymu grupėmis, didesniu dėmesiu kokybės kriterijams ir pirkimus vykdančių specialistų sąžiningumu;
- (10) pastaraisiais metais investicijos į MTTP smarkiai padidėjo, tačiau rezultatai vis dar menki, o MTTP infrastruktūros tvarumas verčia susirūpinti. Šiuo metu įgyvendinamos ilgai atidėliotos, tačiau esminės Čekijos mokslinių tyrimų sistemos valdymo reformos, visų pirma susijusios su vertinimu ir finansavimu. Esamas finansavimo mechanizmas yra nevientisas, nepakankamai derinami atitinkamų įstaigų veiksmai, neaiškiai pasiskirstyta atsakomybė ir prioritetai. Rengiama išsami su finansavimu siejama MTTP vertinimo sistema, tačiau pažanga lėta. Nedaug nuveikta siekiant padidinti akademinės ir verslo bendruomenių sąsajas. Šias sąsajas silpnina viešosioms mokslo tiriamosioms institucijoms taikoma vertinimo sistema, kurioje neatsižvelgiama į bendradarbiavimo su įmonėmis lygį;
- (11) 2016 m. sausio mėn. Parlamentas priėmė aukštojo mokslo reformą. Vis dar būtina didinti mokytojo profesijos patrauklumą ir viena iš priežasčių tai daryti yra palyginti mažas atlyginimas, taip pat mokytojų bendruomenės senėjimas. Siekiant padidinti profesijos patrauklumą,engiama nauja mokytojų ir pedagogų karjeros sistema, tačiau jos įgyvendinimas atidėtas. Mokymosi rezultatai apskritai geri, tačiau jie labai priklauso nuo besimokančio asmens socialinės ir ekonominės padėties. Prasti palankių sąlygų neturinčių grupių, visų pirma romų, mokymosi rezultatai yra akivaizdi problema. Apskaičiuota, kad labai didelė romų vaikų dalis nebaigia mokyklos. Daugelis romų vaikų išsilavinimą įgyja bendrojo švietimo sistemai nepriklausančiose mokyklose, todėl jų mokymosi standartai yra žemesni nei likusios gyventojų dalies vaikų. Mokytojams nesuteikiama pakankamai mokymosi galimybių, kad jie galėtų spręsti tokias problemas, o kvalifikacijos tobulinimo veikloje, susijusioje su mišrių grupių mokymu ir įtraukiu švietimu, dalyvauja nedidelė dalis mokytojų. Imtasi ir pradama įgyvendinti nemažai teisėkūros ir administracinių priemonių, skirtų įtraukiam švietimui. Tikimasi, kad jos padės mažinti romų ir ne romų vaikų išsilavinimo ir mokymosi pasiekimų skirtumus. 2016 m. kovo mėn. Parlamentas priėmė Švietimo

įstatymo pataisas, kuriomis nustatoma, kad privalomasis švietimas apima paskutinius ikimokyklinio ugdymo metus ir užtikrinama, kad mažesni vaikai turėtų teisę gauti vietą vaikų darželyje. Vis dėlto nelygybė švietimo sistemoje trukdo gerinti žmogiškojo kapitalo kokybę ir lemia prastesnius rezultatus darbo rinkoje vėliau;

- (12) darbo rinkos padėtis Čekijoje pagerėjo, tačiau tolesnis užimtumo didėjimas priklausys nuo didesnio nepakankamai atstovaujамų grupių dalyvavimo. Šioms grupėms priklauso mažų vaikų turinčios moterys, žemos kvalifikacijos darbuotojai ir romų bendruomenės nariai. Valstybinių užimtumo tarnybų informavimo gebėjimai, taip pat tinkama ir labai tikslingai vykdoma aktyvi darbo rinkos politika bei individualiai pritaikytos paslaugos padėtų padidinti pažeidžiamų grupių dalyvavimą. Dalyvauti darbo rinkoje mažų vaikų turinčioms moterims trukdo tai, kad nuolat trūksta nebrangių ir kokybiškų vaikų priežiūros paslaugų, visų pirma skirtų vaikams iki trejų metų, ir tai, kad lankstus darbo grafikas taikomas ribotai. Pastaraisiais metais imtasi tam tikrų priemonių siekiant panaikinti šį trūkumą, tačiau dar galima nuveikti daug daugiau;
- (13) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Čekijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2016 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino konvergencijos programą ir nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Čekija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Čekijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes ES lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą ES ekonomikos valdymą. Rekomendacijos atsižvelgiant į Europos semestrą pateiktos toliau išdėstytose 1–3 rekomendacijose;
- (14) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo konvergencijos programą ir mano ⁽¹⁾, kad Čekija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto,

REKOMENDUOJA Čekijai 2016–2017 m. imtis šių veiksmų:

1. Imtis priemonių siekiant užtikrinti ilgalaikį viešųjų finansų tvarumą, atsižvelgiant į ateityje sveikatos priežiūros srityje kiliančią riziką. Priimti teisės aktus, skirtus fiskalinei sistemai sustiprinti.
2. Sumažinti reguliavimo ir administracines kliūtis, trukdančias investuoti, visų pirma transporto ir energetikos sektoriuose, ir padidinti galimybes naudotis e. valdžios paslaugomis. Priimti dar nepriimtas kovos su korupcija reformas ir pagerinti viešųjų pirkimų praktiką.
3. Sustiprinti MTTP sistemos valdymą ir palengvinti sąlygas akademinėi bendruomenei palaikyti ryšius su įmonėmis. Padidinti mokytojo profesijos patrauklumą ir imtis priemonių, kad būtų padidinta palankių sąlygų neturinčių vaikų, įskaitant romus, įtrauktis į bendrojo švietimo sistemos mokyklas ir ikimokyklinio ugdymo įstaigas. Panaikinti kliūtis nepakankamai atstovaujамoms grupėms, visų pirma moterims, aktyviau dalyvauti darbo rinkoje.

Priimta Briuselyje 2016 m. liepos 12 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

P. KAŽIMÍR

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.